

Слободан Ст. Милосављевић

ЗОРАН

Срешћемо се у будућности

децембар, 2020.

Слободан Ст. Милосављевић

ЗОРАН

Срешћемо се у будућности

децембар, 2020.

Сећање на Зорана

Омаж човеку који је из далеке будућности дошао у Србију, обузео нас (неке одмах, а неке касније или много касније) својом енергијом и визијом, и опет се, нажалост, вратио у исту ту будућност, за коју никако да се квалификујемо као народ и нација.

Или:

*„Прошлости нам никако не пролази,
будућности никако не долази“...*

Вида Огњеновић

ОДЛИЧНЕ СКИЦЕ ЗА МОЗАИЧКИ ПОРТРЕТ

Књига „Зоран – срешћемо се у будућности“ је по својој структури, мемоарском приступу и жанровској отворености сасвим особена збирка написа о појединим важним радним и животноим моментима филозофа, државника и политичара Зорана Бинђића. Особеном је у првом реду чини то што је, иако писана из сарадничке и пријатељске близине, ослобођена лаке, анегдотске распричаности, накнадних процена и чаршијских досетки, тако блиских странлицима овог жанра. Напротив, аутор др Слободан Милосављевић, отворно поштујући значај података, начином излагања зналачки настоји да истакне Зоранову осебујну енергију и говорничку вештину у владању и одбрани својствених ставова, замисли и резултата.

Као министар у Бинђићевој влади био је учесник великог броја радних сусрета, договора, помирења, па и жестоких расправа на тему са светским и европским државницима. Неки од њих били су му и другови са студија, као немачки министар Јошка Фишер, на пример, а многи су му, скоро без изузетка, после тих сусрета постали добри пријатељи.

Милосављевић у својим описима пажљиво документирује ове сасретке, настоји да детаљним приказом околности, прилика, времена и места збивања ситуира читаоца како треба. За тим се труди да доследним преношењем дијалога сачува

интереси навода и у томе потпуно успева. То ову књигу из-
дваја као ваљано документарно штиво од пуног поверења.

Аутор у неколико написана и о Бинђићу у свакодневном,
пријатељском окружењу, с примерима из заједничког поро-
дичног и страначког дружења, не скривајући своју пуну ода-
ност пријатеља и следбеника. Ти су исечци из живота такође
драгоцени јер су непосредно пренесени.

Књига је одлично склоњена и структурисана. Подељена је
у четири тематски различита поглавља: Тако се некада ради-
ло, Визија нове Србије и На раскршћима живота и политике.
Унутар тих поглавља су описи појединих догађаја, сажети
биографски цитати, као и сведочења и детаљи о припреми и
извршењу кобног апстинанса.

Пред нама је, дакле, необична, озбиљна и вредна књига. Нео-
бична најпре по врло живом, модерном начину казивања, оз-
биљна због одсуства сваке размешљивости и позе, вредна јер је
пример моралног односа према чињеницама. Уз то, писана је
бираним, брижним књижевним језиком, без зашварања у на-
падно стручну фразеологију, што у данашње време није мали
подвиг.

Поздрављам ову књигу!

РЕЧ АУТОРА

ВИЗИОНАР НОВЕ СРБИЈЕ

Сваког марта, од 2003. до данашњих дана, осетим неку непрегледну празнину, пустош душе, непознати бол метка који пробија тело, цепа срце, отима живот, урушава визије... Осетим ореол неуспеха, моћ метафизике, снагу недосегнутих визија и изневерених идеала, бол и патњу породице, и опет и увек празнину, дубоку, бескрајну празнину.

Некада је 12. март снежан, мразан, ветровит, хладан, а некада је развигоран, пролећни, полетан, а и тада је опет хладан и беспризоран.

Вратити се 20 година уназад, у време формирања владе коју је као премијер предводио др Зоран Ђинђић, истовремено је и тешко и болно, али и лако. Тешко због временске дистанце, још увек свежих и јаких емоција, али и због чињенице да Србију воде противници Петог октобра данас, баш као и до тада (до 2000). А лако је зато што се треба још толико тога рећи и написати јер с протоком времена визија др Зорана Ђинђића бива све актуелнија и стално изнова надањује његове саборце, поштоваоце и нове генерације политичара који у његовој визији препознају једину извесну будућност Србије.

Цену политичког и економског суноврата деведесетих плаћали смо и још увек плаћамо, а рачун за актуелну по-

литику у којој живимо, трпимо је и преживљавамо тек ће нам стићи. Слика Србије и данас је преодвлађујуће суморна, још увек живимо у политичкој агонији, тајне службе нису укроћене, ратови у подземљу трају. Врх државе је компромитован, корупција је чврсто увезала актуелне политичаре и економску елиту. Контролне и регулаторне институције су немоћне, а партократија је убила здраву конкуренцију, па и демократију у земљи.

Истовремено, лепо је и лако сећати се Зорановог времена и његових премијерских дана због вулканске енергије народа усмерене у промене, покренуте модернизације Србије, ентузијазма и наде, респектабилних резултата и домета и, наравно, њега, непоновљивог Зорана Ђинђића.

Активирање временске машине враћа нас у поносне и славне дане када је у Србији модерно победило традиционално, кад је демократија одувала диктатуру, кад је прагматично надвладало конзервативно, кад је већина становника Србије поглед упирала у ширину европског хоризонта, кад смо били поносни на веснике српског пролећа.

Тада је изгледало да ће нови 21. век за Србију и њен народ бити век мира, просперитета, сваколиког напретка и уздигнућа.

Ипак, тог кобног 12. марта 2003. прст судбине био је на обарачу, као и много пута у новијој историји Србије!

Нажалост, прст није био на челу!

А када смо се постфестум замислили, схватили смо да у тој трагедији Србије нема невиних.

Неки су му завидели, неки су га се плашили, неки су га отворено мрзели, неки су му подметали, неки су желели

његово место, а неки просто нису учинили ништа, или бар не довољно, да спрече надлазећу катаклизму.

Зоран Ђинђић је од своје појаве на политичкој сцени ондашње Југославије крајем осамдесетих година прошлог века, па све до убиства био јединствен политичар, а и након тога кроз константно нарастајући култ његове личности, која је постала синоним за европску, демократску и модерну Србију. Он се од свих својих претходника и политичких наследника разликовао дисциплином, енергијом, креативношћу, визијом другачије Србије. Константно је у српску политику уносио новитете и идеје до тада невиђене у посткомунистичким јужнословенским државама, па и много шире.

Ђинђић је несумњиво био велики човек. Борац, визионар, интелегентан, луцидан, али и човек који је био чврсто на земљи, реалан и утемељен у времену и простору. Увек је тражио решења, није признавао предају.

Био је изузетно прагматичан, а често се постављао и просветитељски, не само према најближем окружењу и својој Демократској странци него и најшире – према људима с којима је долазио у контакт. Ипак, треба истаћи оно што је готово заборављено, а то је да је Зоран био универзитетски професор филозофије, аутор универзитетских уџбеника, преводилац и аутор многих текстова и расправа, писац и много тога другог. А филозофи су, а он је то дефинитивно био, знамо то одвајкада, за своје ученике и следбенике имали најшире народне масе.

Зоран је био маркантан, леп човек, модерно обучен, с личном културом и манирима. Пратио је моду и умео је да је носи. Био је изузетно образован и начитан. Ипак, није све знао и увек и у свакој прилици био је склон учењу и

новим спознајама. Логичком дедукцијом надомешћивао је недостајућа му експертска знања из, на пример, економије, и често је креативношћу и бриљантним приступом засењивао аналитику, референтност и искуство.

За сараднике је бирао људе сличне себи, који су били у стању да га прате (брзином, храброшћу, одлучношћу, посвећеношћу циљу). Био је и визуалиста, па је умео да приметити да особа која не води рачуна о свом изгледу, имици, стилу, телу, здрављу, неће водити рачуна нити бити одговорна ни у послу којим се бави.

Гнушао се јалових политичких прича, бескрајног филозофирања и академске стерилности, као и константног дељења лекција од људи удобно заваљених у универзитетске кабинете и институте.

Имао је Зоран много тога немачког, протестантског у себи: радне навике, вредноћу, прецизност и дисциплину.

Није волео да губи време. Од својих сарадника увек је тражио да га прате и извештавају о ономе што су преузели као обавезу и обећали да ће урадити.

Увек је са собом носио црне свешчице које се затварају ластишем да му се не би шириле у унутрашњем џепу сакоа. У њих је записивао све што му се чинило важним у датом тренутку. Тиме је указивао и поштовање саговорницима, будући да је записивањем њихових речи, мисли, идеја, предлога и критика поштовао њихову жељу и добре намере да се нешто промени, побољша, унапреди. Често их је листао и подсећао се. Такође је проверавао шта је ко и како урадио. Није подносио пролонгирање или неизвршавање обавеза.

Зоран је говорио да проблем Србије није неспособност већ лењост и инертност људи.

За живота су га многи критиковали, оптуживали, покушавали да наруше његов ауторитет и интегритет, неки су га и шиканирали, али након убиства многи од дотадашњих критичара покушавали су да се прикажу „ђинђићевцима“. Неретко су исти ти људи имали потребу да посебно нагласе да нису учествовали у његовом медијском линчовању већ су му били лојални следбеници. Многи политичари су покушавали да себи припишу његове заслуге, да га копирају, неки и имитирају, а он је био и остао јединствен и непоновљив.

Једна изрека каже да нема незаменљивих. С њом се дубоко не слажем. То није истина. Зоран је био незаменљив! А време и проблеми у којима живимо без њега доказ су да сам у праву!

О томе најбоље говоре реални догађаји.

С. Милосављевић
Београд, новембра 2020.

**ТАКО
СЕ
РАДИЛО**

КАД ЛИЧНО ПОЗОВЕШ ШРЕДЕРА

Након демократских промена у Србији у октобру 2000, у Народној скупштини Републике Србије 25. јануара 2001. изабрана је нова, прва демократска влада у историји Србије. Доктор Зоран Ђинђић, у том тренутку кандидат за премијера, поднео је експозе и предложио кандидате за потпредседничке и министарске позиције у Влади. Између осталог, том приликом рекао је и следеће:

– Србија је десет година била препуштена на милост и немилост бруталним интересним групама у самој земљи и међународним интересима изван наше земље. То време је завршено. Петог октобра Србија је узела своју судбину у своје руке. Ова влада данас добија мандат који нам је дао народ на улицама Србије, мандат за промене. Онога дана када заборавимо тај мандат и када помислимо да смо добили мандат да владамо, тог дана смо изгубили. Тај губитак био би много већи него само губитак власти. То би био губитак части, то би био губитак историје.

Због тога ћемо запамтити сваки дан ове владе. Изабрани смо да спроведемо реформе, да земљи вратимо кредибилитет, достојанство, снагу, да вратимо изгубљени мир, задовољство и срећу. На сваки проблем реаговаћемо одмах, рећи ћемо истину и предложити решење и, што је најва-

жније, нећемо лагати и нећемо красти. Ми се овде пред вама обавезујемо.

Додуше, немамо чаробни штапић. Оно што имамо, то смо ми, наше знање и наша енергија, то је народ у Србији и његова енергија. Уз подршку овог парламента, уз подршку грађана Србије, ја сам сигуран да ћемо остварити све оно што смо наумили и што сам изнео у свом програму.

Тог дана почео је 21. век и у Србији, а тек рођена демократија коначно је продисала пуним плућима. Све у земљи морало је да се мења. Иако је подршка стизала из целог света, промене су, с једне стране, биле болне и трновите, а са друге нису биле довољно интензивне и брзе како би и просечан грађанин осетио бар мало бенефита дуго очекиваних промена, које је у том тренутку подржало више од 60 одсто пунолетних грађана Србије.

Србија (ондашња СР Југославија) је враћена у Уједињене нације, доношени су нови, модерни, европски закони, исправљане неправде, стизале су донације, почеле су економске реформе, али још увек није било довољно инвестиција које би упослиле грађане и обезбедиле одрживост живота и свакодневну видљивост свеобухватних промена и реформи. Велика препрека, посебно код страних инвеститора, било је наслеђе деведесетих и бројни нерешени проблеми и хипотеке за чије је отклањање било потребно време.

Једно од ограничења за долазак стратешких инвеститора из Немачке, али и земаља које економски и инвестиционо следе Немачку, била је економска снага и пословни рејтинг и ранг Србије код релевантних међународних Агенција за кредитни рејтинг и националних осигура-

вајућих институција које подржавају инвестиције у другим земљама.

Један од важнијих састанака у то време догодио се у рану јесен 2001. Током посете Немачкој преговарали смо о уласку Србије (тада још СР Југославије) у систем *Хермес*, немачко државно осигурање које прати и осигурава извозне послове и инвестиције немачких компанија у иностранству. Због туробних деведесетих Србија није испуњавала услове да буде на листи земаља у којима немачка држава осигурава извозне послове и инвестиције. Разговарали смо с трастом *Хермеса*, лидерима немачког бизниса, међу којима су тада били шефови *Тисен крупа*, *Сименса*, *Фолксвагена*, *БАСФ-а*, *Мерцедеса*, *Дојче банке* и других титана глобалног бизниса, и покушали да им објаснимо зашто Србија ипак заслужује њихово поверење и стављање на *Хермес* листу земаља.

Иначе, *Хермес* спада међу водеће светске осигураваче јер покрива више од 30 одсто светског тржишта. Агенција је основана далеке 1917. као резултат спајања две компаније *Ruckversicherungs-Gesellschaft i Globus Versicherungs AG*.

Од тада до данашњих дана Агенција *Хермес* у име немачке савезне владе администрира званично одобрене извозне кредите и даје гаранције за инвестиционе пројекте и извозне аранжмане немачке привреде. *Хермес* има групу од 50 и више експозитура, одељења и афилијација у Европи, на америчком континенту и у Азији, са више од 6.000 запослених, као и мрежу више од 50.000 клијената широм планете. *Хермес* осигурава 800 милијарди евра комерцијалних трансакција с нето приходом од око 300 милијарди евра. Специјализован је за осигурање комерцијалних, политичких и катастрофичних ризика и сходно њима издаје гаранције.

Након готово два сата састанка са управом *Хермеса* и гомиле питања и потпитања, вртели смо се у круг, а позитиван исход се није назирао. Аргументи, једноставно речено, нису били на нашој страни. Наше упињање да докажемо супротно и да испунимо неспоран јаз између жељеног, очекиваног и реално могућег нису давали резултат.

Атмосфера у сали у којој се одржавао састанак била је напетата. Температура је расла. Све чешће су се досипали кафа и чај и грицкали кексићи с тањирића на столу. Лупкање скупочених наливпера са златним врховима о сто имало је посебно хладан, метални звук. Знали смо да уколико не направимо споразум с *Хермесом*, немачке инвестиције неће кренути ка Србији. Улог је био огроман, будући да од исхода састанка нису зависиле само инвестиције из Немачке већ и осталих потенцијалних инвеститора из ЕУ који су, као и увек, гледали како се понаша најјача европска економија и углавном је следили.

Отежавајућа околност била је чињеница да је *Хермес* имао детаљне и прецизне критеријуме за мерење ризичности, али и исплативости трговања и инвестирања. Неспорне чињенице да је Србија демократизована, да су донети нови закони, да су покренуте свеобухватне реформе, да је земља незауостављиво кренула ка европским стандардима и системима вредности нису имале место у формуларима и табелама које је требало испунити конкретним економским показатељима и индикаторима, који су нам у том тренутку још увек били лоши.

Изрази лица те галерије ликова који су контролисали и управљали хиљадама милијарди долара вредним бизнисима и упошљавали стотине хиљада радника широм планете, њихова питања и гестикулација, међусобни погледи и не-

верица за аргументе које смо износили, наговештавали су једини могући исход састанка – неуспех.

У једном тренутку, већ видно незадовољан и нервозан, Зоран је на запрепашћење и упитне погледе присутних устао од стола, узео свој мобилни телефон у руке и брзо корачајући почео с неким да разговара. Звук његових тврдих потпетица одзвањао је салом. У први мах ни ја, а нити остали учесници састанка нисмо знали с ким. Упитни погледи и говор тела чланова немачке делегације указивали су да су љути и увређени због овог његовог поступка.

Након неколико минута разговора Зоран је, уз благо титрајући осмех победника, пружио телефон шефу немачког тима, председнику *Сименсовој* Надзорног одбора др Хајнриху фон Пиру и рекао му да неко хоће да га чује. Настао је мук. Фон Пир је невољно узео телефон из Зоранове руке, запрепашћен дрскошћу саговорника. Али после само неколико речи његов бес и љутња прешли су у покорност и повлађивање.

Разговор је убрзо завршен. Господин фон Пир саопштио је учесницима састанка да је управо разговарао са бундесканцеларом Герхардом Шредером, те да он, од Зорана упућен у дотадашњи ток састанка, сугерише да се пронађе неко решење и помогне Србији, али и немачким компанијама заинтересованим за пословање на тржишту Србије и сарадњу са српским компанијама. Фон Пир нам је већ веома помирљивим тоном рекао да заборавимо дотадашњи ток састанка, оставимо припремљене белешке и презентације, те да му дамо неколико добрих, али истинитих и одрживих аргумената да би они, као управа *Хермеса*, могли да образложе позитивну одлуку о стављању Србије на *Хермес* листу земаља.

Памтим изразе лица чланова борда *Хермеса* који су са чуђењем и неверицом, без изговорене речи, посматрали овај велеобрт. Једва дочекавши такав епилог састанка, стручно и креативно смо поткрепили своје захтеве. Прелазећи у офанзиву, готово да смо диктирали образложење будуће одлуке борда директора. Иако се наша аргументација и даље није уклапала у табеле *Хермеса*, господин Фон Пир је, поред података и показатеља које смо му предочили, стављао ознаке, напомене, звездице, стрелице и слично, покривајући тиме објективне мањкавости и немерљивост наших аргумената.

И тако су у Србију почеле да долазе немачке инвестиције: *Хенкел, Метро, Сименс, Месер, Швага, Бош, Прокредит банка, ДМ, Кронишман, Фалке, Лигл* и други. И Србија више није била иста. Неповратно се мењала набоље.

Данас, готово две деценије након тог састанка, инвестиције немачких компанија у Србији премашиле су 2,5 милијарди евра, у њима ради више од 50.000 радника, а Немачка је постала највећи спољнотрговински партнер Србије, са укупним нивоом трговања у оба смера од око пет милијарди евра годишње.

Из данашње перспективе мени, а верујем и великој већини грађана Србије остаје само да жалимо што на челу државе више немамо човека попут др Зорана Ђинђића, који је у свако доба могао лично да позове, затражи услугу и хитно је добије од, на пример, бундесканцелара Немачке или неког од водећих светских лидера.

Зорана су савременици поштовали и уважавали, признавали му резултате и искрено га подржавали у бременимат послу мењања и европеизације Србије и балканских земаља и народа.